

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾

z dnia2011 r.

w sprawie mieszkań chronionych

Na podstawie art. 53 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) rodzaj i zakres wsparcia świadczonego w mieszkaniach chronionych,
- 2) warunki kierowania i pobytu w mieszkaniach chronionych.

§ 2. 1. Rodzaj i zakres wsparcia świadczonego w mieszkaniach chronionych są uzależnione od indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych osób korzystających ze wsparcia.

2. Wsparcie świadczone w mieszkaniach chronionych obejmuje w szczególności:

- 1) pracę socjalną, o której mowa w art. 6 pkt 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zwanej dalej „ustawą”;
- 2) poradnictwo specjalistyczne, o którym mowa w art. 46 ustawy;
- 3) naukę lub utrzymywanie posiadanego poziomu sprawności w zakresie:
 - a) samoobsługi,
 - b) samodzielności życiowej,
 - c) rozwijania kontaktów społecznych,
 - d) pełnienia ról społecznych;
- 4) pomoc w:
 - a) przemieszczaniu się,
 - b) wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym,
 - c) realizacji kontaktów społecznych,
 - d) zagospodarowaniu czasu wolnego, w tym z wykorzystaniem usług dostępnych w środowisku lokalnym,
 - e) ubieganiu się o uzyskanie mieszkania.
3. Wsparcie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4 lit. a i b świadczone jest łącznie nie krócej niż 3 godziny dziennie przez 7 dni w tygodniu.
4. Wsparcie, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 - 3 i w pkt 4 lit. c - e, świadczone jest w wymiarze umożliwiającym osiągnięcie celów, o których mowa w art. 53 ust. 2 ustawy.
5. Wsparcie, o którym mowa w ust. 2, zapewniają w szczególności:
 - 1) pracownik socjalny;
 - 2) psycholog;
 - 3) terapeuta;

¹⁾ Minister Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 248, poz. 1485)

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone: Dz. U z 2009 r. Nr 202, poz. 1551, Nr 219, poz. 1706 i Nr 221, poz. 1738, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 229, Nr 65, poz. 554, Nr 81, poz. 527, Nr 125, poz. 842 i Nr 217, poz. 1427 oraz z 2011 r. Nr 81, poz. 440, Nr 106, poz. 622 i Nr 149, poz. 887.

- 4) asystent osoby niepełnosprawnej;
- 5) opiekun.

§ 3. Właściwy organ samorządu terytorialnego prowadzący jednostkę organizacyjną pomocy społecznej, w której prowadzone jest mieszkanie chronione, kieruje osobę do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym.

§ 4. 1. Decyzję o skierowaniu do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym wydaje się osobom pełnoletnim na czas określony.

2. Osobom starszym, niepełnosprawnym, z zaburzeniami psychicznymi w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.³⁾), chorym, w uzasadnionych przypadkach, może być wydana decyzja o skierowaniu do stałego korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym.

3. Decyzja o skierowaniu osoby do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym wydawana jest po dokonaniu uzgodnień pomiędzy pracownikiem socjalnym jednostki organizacyjnej pomocy społecznej prowadzącej mieszkanie chronione a osobą ubiegającą się o skierowanie do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym lub jej przedstawicielem ustawowym.

4. Uzgodnienia, o których mowa w ust. 3, mają formę pisemną i dotyczą:

- 1) celu pobytu;
- 2) okresu pobytu;
- 3) rodzaju i zakresu świadczonego wsparcia;
- 5) odpłatności osoby korzystającej ze wsparcia;
- 6) sposobu usprawiedliwiania nieobecności w mieszkaniu chronionym;
- 7) zasad i sposobu realizacji programu usamodzielniania osoby lub
- 8) zasad i sposobu realizacji programu wspierania osoby.

§ 5. Korzystanie ze wsparcia w mieszkaniu chronionym, prowadzonym przez niepubliczne jednostki organizacyjne pomocy społecznej nie działające na zlecenie i organizacje pożytku publicznego nie działające na zlecenie, odbywa się na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą korzystającą z pobytu w mieszkaniu chronionym lub jej przedstawicielem ustawowym.

§ 6. Zapewnienie właściwego wsparcia osobom korzystającym z pobytu w mieszkaniu chronionym ponosi podmiot prowadzący mieszkanie chronione.

§ 7. 1. Co najmniej raz na 3 miesiące dokonywana jest ocena sytuacji osoby korzystającej ze wsparcia w mieszkaniu chronionym oraz w razie potrzeby wprowadzane są zmiany w programie usamodzielniania osoby lub programie wspierania osoby.

2. Oceny dokonują wspólnie pracownik socjalny, osoba korzystająca ze wsparcia w mieszkaniu chronionym lub jej przedstawiciel ustawowy i osoba odpowiedzialna za realizację programu usamodzielniania lub programu wspierania wyznaczona przez podmiot prowadzący mieszkanie chronione.

§ 8. 1. W jednym mieszkaniu chronionym świadczone jest wsparcie skierowane do osób o zbliżonych potrzebach, przy uwzględnieniu możliwości realizacji celów wsparcia określonych w ustawie.

2. Mieszkanie chronione spełnia warunki określające wymagania dotyczące mieszkań w budynkach wielorodzinnych, zawarte w przepisach o warunkach technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały opublikowane w Dz. U. z 1997 r. Nr 113, poz. 731, z 1998 r. Nr 88, poz. 554, Nr 106 poz. 668, z 1999 r. Nr 11, poz. 95, z 2000r. Nr 120, poz. 1268, z 2005 r. Nr 141, poz. 1183, Nr 167, poz. 1398, Nr 175, poz. 1462, z 2007 r. Nr 112, poz. 766, Nr 121, poz. 831, z 2008 r. Nr 180, poz. 1108, z 2009 r. Nr 76, poz. 641, Nr 98, poz. 817, z 2010 r. Nr 107, poz. 679, Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 6, poz. 19, Nr 112, poz. 654 i Nr 122 poz. 696.

3. Wyposażenie pomieszczeń i pokoi mieszkalnych uwzględniają podstawowe potrzeby i możliwości osób skierowanych, przy czym jedno mieszkanie chronione przeznaczone jest dla nie mniej niż 3 osób.

§ 9. Termin dostosowania warunków pobytu w mieszkaniach chronionych upływa z dniem 31 grudnia 2014 roku.

§ 10. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

**MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

UZASADNIENIE

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie mieszkań chronionych jest realizacją upoważnienia ustawowego zawartego w przepisie art. 53 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.).

Zgodnie z przywołaną powyżej ustawą pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Jedną z form pomocy społecznej jest mieszkanie chronione.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku w całym kraju funkcjonowało 496 mieszkań chronionych dysponujących łącznie 2077 miejscami. Liczba osób objętych tą formą pomocy społecznej wynosiła 1951. Część mieszkań chronionych prowadzona jest przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej na poziomie gminny i powiatu (429), pozostałe – przez organizacje pożytku publicznego (67). Ogółem mieszkań chronionych prowadzonych przez gminę jest 217, natomiast prowadzonych przez powiat – 212. W przypadku mieszkań chronionych prowadzonych przez gminę najwięcej takich placówek (109) jest w województwie śląskim dla 380 osób (435 osób korzystających), natomiast w województwie podlaskim nie ma ich w ogóle. Organizacje pożytku publicznego prowadzą od 1 (dla 11 osób) w województwie kujawsko – pomorskim do 7 (dla 97 osób) w województwie dolnośląskim mieszkań chronionych, przy czym w 8 województwach nie ma ani jednego mieszkania chronionego prowadzonego przez organizację pożytku publicznego.

W przypadku placówek ponadgminnych prowadzonych przez powiat najmniej jest ich - po 3 - w województwach: dolnośląskim i opolskim, dla odpowiednio 13 i 8 osób, natomiast najwięcej w województwie mazowieckim – 31 dla 104 osób. Natomiast w przypadku organizacji pożytku publicznego realizujących takie zadanie sytuacja kształtuje się inaczej: na terenie 10 województw nie funkcjonuje ani jedno mieszkanie chronione. W 3 województwach funkcjonuje po jednym mieszkaniu chronionym. W pozostałych województwach znajduje się od 2 do 7 mieszkań chronionych.

Celami funkcjonujących mieszkań chronionych są: usamodzielnienie osób tam przebywających, readaptacja do samodzielności życiowej i powrót do środowiska, godne samodzielne zamieszkiwanie, wsparcie i opieka, rehabilitacja społeczna, pomoc w uzyskaniu

dostępu do podstawowej opieki lekarskiej i pielęgniarskiej, integracja ze środowiskiem, samorealizacja.

Osoby zainteresowane uczestnictwem (pobytem) w mieszkaniu chronionym najczęściej muszą same wystąpić o przyznanie takiego świadczenia. Zasady przyjmowania, uczestnictwa i odpłatności (lub jej braku) ustalają podmioty prowadzące mieszkania chronione (w ramach zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego lub działalności statutowej organizacji pozarządowej).

Z informacji o istniejących mieszkaniach chronionych wynika, że dotychczas okres pobytu osoby w mieszkaniu chronionym wynosił od 3 miesięcy do zamieszkiwania stałego. Część mieszkań chronionych funkcjonuje w strukturach środowiskowych domów samopomocy lub domów pomocy społecznej. W takich przypadkach pobyt w mieszkaniu chronionym jest traktowany jako pobyt w w/w placówkach. Koszty pobytu w mieszkaniu chronionym dla jego mieszkańca kształtują się różnie. W niektórych pobyt jest nieodpłatny, w innych mieszkańcy ponoszą koszty mediów, w jeszcze innych – ponoszą odpłatność do wysokości 70% własnego dochodu, w pozostałych – koszty najmu lokalu.

Powyższa forma pomocy społecznej jest bardzo atrakcyjna dla osób, które wymagają częściowego wsparcia, dzięki temu, że łączy funkcję pobytu w samodzielnym mieszkaniu z funkcją pobytu w placówce opiekuńczo-rehabilitacyjnej, przy niewielkich kosztach dla mieszkańca. Osoba przebywająca w mieszkaniu chronionym z jednej strony uczy się samodzielności w naturalnych warunkach, a z drugiej – otrzymuje niezbędne wsparcie, które umożliwia jej codzienne funkcjonowanie i zapewnia poczucie bezpieczeństwa.

Również dla samorządu ta forma świadczeń z pomocy społecznej dla osób niesamodzielnych jest korzystniejsza pod wieloma względami niż tworzenie i utrzymywanie całodobowych jednostek, takich jak np. domy pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Projektowana regulacja wskazuje jakie rodzaje usług mogą być świadczone na rzecz osób wymagających wsparcia z pomocy społecznej w trakcie pobytu w mieszkaniu chronionym i przez kogo (określono jacy specjaliści są niezbędni do realizacji celów - zawartych w ustawie - pobytu osoby w mieszkaniu chronionym; § 2 ust. 2 i ust. 5). W rozporządzeniu wyraźnie wskazuje się, że z tego rodzaju pomocy społecznej mogą skorzystać osoby pełnoletnie a pobyt jest czasowy (§ 5 ust. 1), co stanowi odzwierciedlenie przepisów ustawy o pomocy społecznej w tym zakresie, przy czym dopuszcza się możliwość pobytu stałego dla niektórych kategorii osób (§ 5 ust. 4). Określono również rodzaj i zakres

usług świadczonych na rzecz osób wymagających wsparcia w postaci pobytu w mieszkaniu chronionym (§ 2).

Decyzja o skierowaniu osoby do uzyskania wsparcia w postaci pobytu w mieszkaniu chronionym wydawana jest po dokonaniu uzgodnień obejmujących m. in. cel i okres pobytu, rodzaj i zakres świadczonych usług oraz zasady ich świadczenia. Uzgodnienia dokonywane są pomiędzy pracownikiem socjalnym jednostki organizacyjnej pomocy społecznej prowadzącej mieszkanie chronione a osobą ubiegającą się o skierowanie do uzyskania wsparcia (§ 3). Jednocześnie przewiduje się możliwość weryfikacji podjętych wcześniej uzgodnień na podstawie dokonywanej raz na 3 miesiące oceny sytuacji osoby korzystającej z usług w trakcie pobytu w mieszkaniu chronionym. W wyniku tej oceny, w razie potrzeby, wprowadza się zmiany w programie usamodzielniania osoby (przebywającej czasowo) lub programie wspierania (osoby przebywającej na stałe) (§ 8).

W rozporządzeniu uregulowane zostały warunki kierowania na pobyt w mieszkaniu chronionym oraz warunki tego pobytu. Organem kierującym do uzyskania wsparcia w postaci pobytu w mieszkaniu chronionym jest właściwy organ samorządu terytorialnego prowadzący jednostkę organizacyjną pomocy społecznej, w której prowadzone jest mieszkanie chronione. Natomiast korzystanie z tej formy pomocy społecznej realizowanej przez podmioty niepubliczne, o których mowa w art. 57 ust. 1 pkt 2 – 4 ustawy, odbywa się na podstawie umowy cywilnoprawnej. Odnośnie warunków pobytu w mieszkaniu chronionym rozporządzenie nakłada obowiązek zapewnienia takich warunków w zakresie dostępności pomieszczeń i ich wyposażenia, które będą uwzględniały podstawowe potrzeby i możliwości osób skierowanych. Na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów mających doświadczenie w prowadzeniu mieszkań chronionych uznano, że liczba 3 osób jest minimalną liczbą osób, które mogą przebywać w mieszkaniu chronionym i dzięki której mieszkanie chronione będzie mogło realizować cele i zadania określone w ustawie o pomocy społecznej. W celu zapewnienia możliwości dostosowania już funkcjonujących mieszkań chronionych do w/w przepisów wprowadzono okres przejściowy do dnia 31 grudnia 2014 roku. Termin ten wydaje się odpowiedni w celu umożliwienia podmiotom prowadzącym mieszkania chronione dostosowania warunków pobytu osób korzystających z mieszkań chronionych a jednocześnie – możliwy do przyjęcia – ze względu na konieczność zapewnienia jak najlepszych warunków pobytu tym osobom.

Stosownie do przepisu art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414 z późn. zm.) projekt rozporządzenia

został zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Rozporządzenie nie jest objęte prawem Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz Dz. U. z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Ocena skutków regulacji (OSR)

1. Podmioty, na które oddziałuje rozporządzenie

Rozporządzenie dotyczy jednostek samorządu terytorialnego (gmin, powiatów, województw samorządowych) prowadzących lub zlecających prowadzenie mieszkań chronionych oraz organizacji pożytku publicznego, które w ramach swojej działalności statutowej przewidują taką działalność oraz osób, które będą przebywały w mieszkaniach chronionych.

Skutki dla sektora finansów publicznych, w tym dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Wprowadzona regulacja nie rodzi skutków finansowych dla budżetu państwa. W przypadku już istniejących mieszkań chronionych wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje żadnych skutków finansowych dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Natomiast niemożliwa jest ocena skutków finansowych tej regulacji w przyszłości dla w/w jednostek, ponieważ zależą one od tego, czy i ile zostanie utworzonych nowych mieszkań chronionych, dla jakich osób i z jakimi potrzebami, jaka będzie struktura tych mieszkań, itp.

2. Konsultacje społeczne

Projekt został wysłany do konsultacji społecznych do następujących organizacji:

1. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”.
2. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych.
3. Sekcja Krajowa Pracowników Pomocy Społecznej NSZZ „Solidarność”.
4. Rada Pomocy Społecznej przy Ministrze Pracy i Polityki Społecznej.
5. Business Centre Club.
6. Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej.
7. Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych.

8. Stowarzyszenie Samorządowych Ośrodków Pomocy Społecznej FORUM.
9. Związek Rzemiosła Polskiego.
10. Polskie Forum na Recz Osób z Niepełnosprawnością.
11. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym.
12. Polski Związek Niewidomych.
13. Polski Związek Głuchych.

Uwagi do projektu rozporządzenia zgłosili: Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”, Rada Pomocy Społecznej i Stowarzyszenie Samorządowych Ośrodków Pomocy Społecznej FORUM. Uwaga KK NSZZ „Solidarność” dotycząca obawy, że konieczność spełnienia warunku minimalnej wymaganej powierzchni użytkowej dla jednej osoby korzystającej ze wsparcia w mieszkaniu chronionym może stanowić zagrożenie dla funkcjonujących mieszkań chronionych, została przyjęta. W związku z tym, że obowiązek zapewnienia odpowiednich warunków m. in. dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich regulują przepisy budowlane, MPiPS odstąpiło od określania tego warunku. Rada Pomocy Społecznej działająca przy Ministrze Pracy i Polityki Społecznej oraz SSOPS FORUM zgłosiły takie same uwagi. Dotyczyły one m.in. rezygnacji z określania minimalnego wymiaru pomocy w przemieszczaniu się i w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym. MPiPS odrzuciło w/w uwagę ze względu na konieczność zapewnienia optymalnej pomocy osobom bardziej niesamodzielnym lub skierowanym na pobyt stały. Uwagi dotyczące uzupełnienia katalogu osób uprawnionych do korzystania ze wsparcia w mieszkaniach chronionych o osoby bezdomne stały się bezprzedmiotowe, bowiem w związku z uwagą Rządowego Centrum Legislacji dotyczącą braku uzasadnienia dla umieszczania w projekcie rozporządzenia katalogu osób uprawnionych do korzystania z pobytu w mieszkaniu chronionym - katalog taki określony jest w ustawie o pomocy społecznej, zrezygnowano z powyższego przepisu. Uwaga dotycząca braku uzasadnienia dla określania minimalnej liczby osób korzystających ze wsparcia w jednym mieszkaniu chronionym nie została uwzględniona. Wsparcie w postaci usług świadczonych w mieszkaniu chronionym służyć ma – zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – przede wszystkim usamodzielnianiu się osób oraz integracji ze społecznością lokalną, przy czym możliwość korzystania z takiego wsparcia nie jest zapewnieniem osobie stałego lokalu mieszkalnego.

3. Wpływ na rynek pracy

Regulacja może mieć korzystny wpływ na rynek pracy w przypadku tworzenia nowych miejsc pracy w nowopowstałych mieszkaniach chronionych.

4. Wpływ na sytuację i rozwój regionalny

Wydanie projektowanego rozporządzenia może spowodować, że rozwinie się sieć mieszkań chronionych, w tym także prowadzonych na poziomie województw. Wzbogaci się zatem oferta podmiotów świadczących różnorodne wsparcie dla osób, które z powodu jej braku często ubiegały się o umieszczenie w placówkach świadczących całodobową opiekę, chociaż nie wymagały jej bezwzględnie. Można zatem przypuszczać pozytywny wpływ.

5. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.